

Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi

Izdoti saskaņā ar k

t

1. Vispārīgie jautājumi

1. "Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi" (tālāk tekstā – noteikumi) nosaka likviditātes prasības un to izpildes kārtību Republikā reģistrētajām kredītiestādēm un citu dalībvalstu un ārvalstu kredītiestāžu filiālēm (tālāk tekstā – kredītiestāde).
2. Citu dalībvalstu kredītiestāžu filiālēm ir saistošas šo noteikumu 40.–49. punkta prasības.
3. Lai nodrošinātu likviditāti, kredītiestāde:
  - 3.1. izstrādā likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras;
  - 3.2. regulāri novērtē un plāno aktīvu un pasīvu termiņstruktūru;
  - 3.3. nodrošina efektīvu finansējuma avotu un to termiņu diversifikāciju;
  - 3.4. nosaka rādītāju kopumu likviditātes riska regulārai analīzei un kontrolei.
4. Noteikumos lietoto terminu skaidrojums:
  - 4.1. finansējuma likviditātes risks (*funding liquidity risk*) – risks, ka kredītiestāde nespēs nodrošināt tās pašreizējo un nākotnes naudas plūsmu un nodrošinājumu līdzekļu aiznetību apdraudēta kredītiestādes ikdienas darbība vai kredītiestādes kopējais finansiālais stāvoklis;
  - 4.2. tirgus likviditātes risks (*market liquidity risk*) – risks, ka kredītiestāde nevarēs pārdot tās finanšu aktīvus vēlamajā termiņā bez būtiskiem zaudējumiem tirgus sabrukuma (*market depth*) dēļ;
  - 4.3. atlikušais termiņš – laiks no pārskata mēneša pēdējās dienas līdz līguma beigu dienai vai dienai, kad saskaņā ar līguma noteikumiem jāveic maksājumi;
  - 4.4. likviditātes rezerves (*liquidity buffer*) – pieejamie likvidie aktīvi, kas nodrošina kredītiestādes spēju noteiktā laikā segt iespējamus pārrāvumus naudas plūsmā, kuri apstākļos;
  - 4.5. likvidie aktīvi – neapgrūtinātie naudas līdzekļi un ieguldījumi finanšu instrumentos, ja tiem ir pastāvīgs, neierobežots tirgus (tos var pārdot laikā bez ievērojamiem zaudējumiem nodrošinājumu kredītu saņemšanai);
  - 4.6. naudas līdzekļi – nauda kasē un īstermiņa prasības (t.sk. uz pieprasījumu) pret centrālajām kredītiestādēm un maksāspējīgām kredītiestādēm;
  - 4.7. pārējo terminu lietojums atbilst Kredītiestāžu likuma un Finanšu instrumentu tirgus likuma terminu lietojumam.

2. Likviditātes riska pārvaldīšanas politikas un procedūras

5. Par likviditātes riska efektīvu pārvaldīšanu, stratēģijas, politiku un procedūru izstrādāšanu un ievērošanu atbild kredītiestādes padome un valde.
6. Kredītiestāde izstrādā piesardzīgu likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras, kas ļauj savlaicīgi identificēt, novērtēt, analizēt un pārvaldīt likviditātes riskus, t.sk. dienas laikā (*intra-day*), tā, lai nodrošinātu pietiekamu likviditātes rezerves līmeni, ņemot vērā gan finansējuma likviditātes risku, gan tirgus likviditātes risku.
7. Kredītiestādes izstrādātā likviditātes pārvaldīšanas stratēģija, politika un procedūras atbilst kredītiestādes lielumam, likviditātes riska profilam, veikto operāciju dažādībai arī kredītiestādē noteiktajam pieļaujamajam likviditātes riska līmenim (*risk tolerance*), un tajās ņem vērā kredītiestādes sistēmisko nozīmīgumu katrā dalībvalstī, kurā tā darboties, kā katrā svarīgā struktūrvienībā ir informēta par pieļaujamo riska līmeni.
8. Likviditātes pārvaldīšanas stratēģija ietver likviditātes pārvaldīšanas kvalitatīvos un kvantitatīvos mērķus. Likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju izstrādā, ņemot vērā arī citu operacionālo un reputācijas risku) ietekmi uz kredītiestādes likviditāti (likviditātes risku).
9. Kredītiestādes izstrādāto kopējo (vispārējo) likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras pielāgo kredītiestādes darbības jomām, valūtām un grupas sabiedrības likviditātes risku saistītos izdevumus un ieguvumus atsevišķi katram svarīgajam darbības veidam vai pakalpojumam.
10. Kredītiestādes likviditātes riska pārvaldīšanas politikas un procedūras nosaka:
  - 10.1. likviditātes riska novērtēšanas metodes saskaņā ar šo noteikumu 18.–23. punkta prasībām;
  - 10.2. finansējuma struktūras (pozīciju) pārvaldīšanas, t.sk. noteikšanas, novērtēšanas un kontroles, kārtību saskaņā ar šo noteikumu 24. punkta prasībām;
  - 10.3. aktīvu, kurus var izmantot kā aizņēmumu nodrošinājumu, pārvaldīšanas kārtību saskaņā ar šo noteikumu 25. un 26. punkta prasībām;

- 10.4. kritisko situāciju analīzi (stresa testēšanu) saskaņā ar šo noteikumu 27.–36. punkta prasībām;
- 10.5. likviditātes riska mazināšanas instrumentus, t.sk. likviditātes rezerves, lai nodrošinātu iespēju pārvarēt dažādas stresa situācijas;
- 10.6. rīcības plānu iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai saskaņā ar šo noteikumu 37.–39. punkta prasībām.
11. Kredītiestāde regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā pārskata un, ja nepieciešams, pilnveido likviditātes pārvaldīšanas politikas un procedūras atbilstoši pārmaiņām kredītiestādes darbību ietekmējošajos ārējos apstākļos.
12. Kredītiestāde, kura pakļauta konsolidētajai uzraudzībai, nodrošina efektīvu likviditātes riska pārvaldīšanu konsolidācijas grupā kopumā.
13. Kredītiestāde izstrādā un dokumentē vadības informēšanas kārtību, nosakot kredītiestādes iekšējo pārskatu par likviditātes risku detalizētu struktūru, pārskatu sniegšana:
14. Kredītiestādes informācijas sistēma nodrošina iespēju noteiktā datumā novērtēt kredītiestādes ienākošās un izejošās naudas plūsmas, likviditātes rezerves un prognozējamo izejošās naudas plūsmas kopā un katrā valūtā, kurā kredītiestāde veic būtisku darījumu apmēru (t.sk. valūtā, kuras riskam tā ir pakļauta netieši) vai kurai ir nelikvids tirgus.
15. Kredītiestādes padome apstiprina likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju un politikas un kontrolē, kā kredītiestādes valde pārvalda likviditātes risku un vai šī darbība no padomes apstiprināto likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju un politikām.
16. Īstenojot padomes noteiktās stratēģijas un politikas, kredītiestādes valde nodrošina likviditātes riska pārvaldīšanu un apstiprina atbilstošas procedūras, t.sk.:
- 16.1. apstiprina likviditātes rādītāju iekšējos limitus un finansējuma avotu koncentrācijas limitus, kontrolē to ievērošanu un nosaka rīcību iekšējo limitu neievērošanas gadījumā;
- 16.2. apstiprina stresa testēšanas pieņemumus un stresa testēšanas periodiskumu;
- 16.3. regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā pārskata un, ja nepieciešams, pilnveido iekšējos limitus, finansējuma avotu koncentrācijas limitus un stresa testēšanas pieņemumus un kontrolē kredītiestādes darbību un kredītiestādes darbību ietekmējošajos ārējos apstākļos;
- 16.4. regulāri saņem informāciju par rīcības plāna iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai efektivitātes testēšanu, apstiprina rezultātus un pieņem lēmumu par nepieciešamo plāna iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, ņemot vērā stresa testēšanas rezultātus, kā arī lai savlaicīgi atspoguļotu ārējās vai iekšējās izmaiņas (piemēram, izmaiņas likviditātes struktūrā, filiāļu atvēršana, jauni sadarbības partneri u.c.).
17. Kredītiestāde nodrošina, ka tās likviditātes riska pārvaldīšanas process ir pilnībā dokumentēts, t.sk. ir dokumentēti un atbilstošā vadības līmenī apstiprināti kredītiestādes procesa iekšējie normatīvie dokumenti (stratēģija (t.sk. kredītiestādes pieļaujamais likviditātes riska līmenis), politikas, procedūras, nolikumi u.c.), kuros noteikta likviditātes rādītāju un to limitu aprēķināšanas metodoloģija, finansējuma avotu koncentrācijas limitu noteikšanas metodoloģija, ar likviditātes risku saistīto izdevumu aprēķināšanas metodoloģija (t.sk. stresa scenāriju apraksts), noteikti iekšējie limiti, likviditātes rādītāja aprēķinā iekļauto finanšu instrumentu likviditātes (pārdošanas vai ieķīlāšanas iespēju) novērtējumam un to pamatojumi, kā arī citi organizatoriskie un metodoloģiskie aspekti.

2.1. Likviditātes riska novērtēšanas metodes

18. Likviditātes riska novērtēšanai kredītiestāde:
- 18.1. novērtē esošo un plānoto aktīvu, pasīvu un ārpusbilances pozīciju termiņstruktūru sadalījumā pa finanšu instrumentiem un dažādiem kredītiestādes likviditātes riska pakāpi intervāliem kopā un katrā valūtā, kurā kredītiestāde veic būtisku darījumu apmēru (t.sk. valūtā, kuras riskam tā ir pakļauta netieši) vai kurai ir nelikvids tirgus;
- 18.2. nosaka likviditātes rādītājus, kurus izmanto likviditātes riska analīzei un kontrolei, piemēram:
- 18.2.1. likvidu aktīvu īpatsvaru kopējos aktīvos,
- 18.2.2. nebankām izsniegto kredītu īpatsvaru kopējos aktīvos,
- 18.2.3. pamatfinansējuma (var iekļaut, piemēram, kapitālu un rezerves, privāto klientu noguldījumus un ilgtermiņa profesionālo (*wholesale*) klientu noguldījumus) attiecību
- 18.2.4. nebankām izsniegtos kredītus attiecībā pret noguldījumiem,
- 18.2.5. profesionālo klientu saistību īpatsvaru kopējās saistībās.
19. Kredītiestāde nosaka iekšējos limitus:
- 19.1. aktīvu un pasīvu termiņstruktūras likviditātes neto pozīcijām kopā un katrā valūtā, kurā kredītiestāde veic būtisku darījumu apmēru (t.sk. valūtā, kuras riskam tā ir pakļauta netieši) vai kurai ir nelikvids tirgus;
- 19.2. citiem likviditātes rādītājiem, kurus kredītiestāde noteikusi likviditātes riska kontrolei.
20. Izstrādājot likviditātes rādītāju aprēķināšanas kārtību un nosakot limitus, kredītiestāde ņem vērā darbības mērķus un pieļaujamo riska līmeni.
21. Kredītiestāde nosaka un regulāri analizē agrinās brīdināšanas rādītāju sistēmu, kas var palīdzēt identificēt kredītiestādes likviditātes pozīcijas ievainojamību (*vulnerability*) piesaistīšanas nepieciešamību.
22. Pamatojoties uz agrinās brīdināšanas rādītāju datiem, kredītiestāde identificē negatīvās tendences, kas ietekmē likviditāti, analizē tās un novērtē nepieciešamību veikt likviditātes pasākumus.
23. Agrinās brīdināšanas rādītāji var būt gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi un var ietvert šādus rādītājus:
- 23.1. straujš aktīvu pieaugums (piemēram, lielāks par sektora vidējo), īpaši, ja kredītiestādei ir liela svārstīgo finansējuma avotu koncentrācija;
- 23.2. atsevišķu aktīvu (aktīvu grupas) vai saistību (saistību grupas) koncentrācijas pieaugums (izmaiņas aktīvu vai saistību koncentrācijā);
- 23.3. aktīvu un pasīvu termiņstruktūras nesabalansētības pieaugums, t.sk. atsevišķās valūtās;
- 23.4. saistību vidējā svērtā ilguma samazināšanās;
- 23.5. iekšējo limitu neievērošanas atkārtoti gadījumi (biežas limitu izmaiņas);
- 23.6. ievērojama kredītiestādes ienesīguma, aktīvu kvalitātes un kopējā finanšu stāvokļa pasliktināšanās;

